

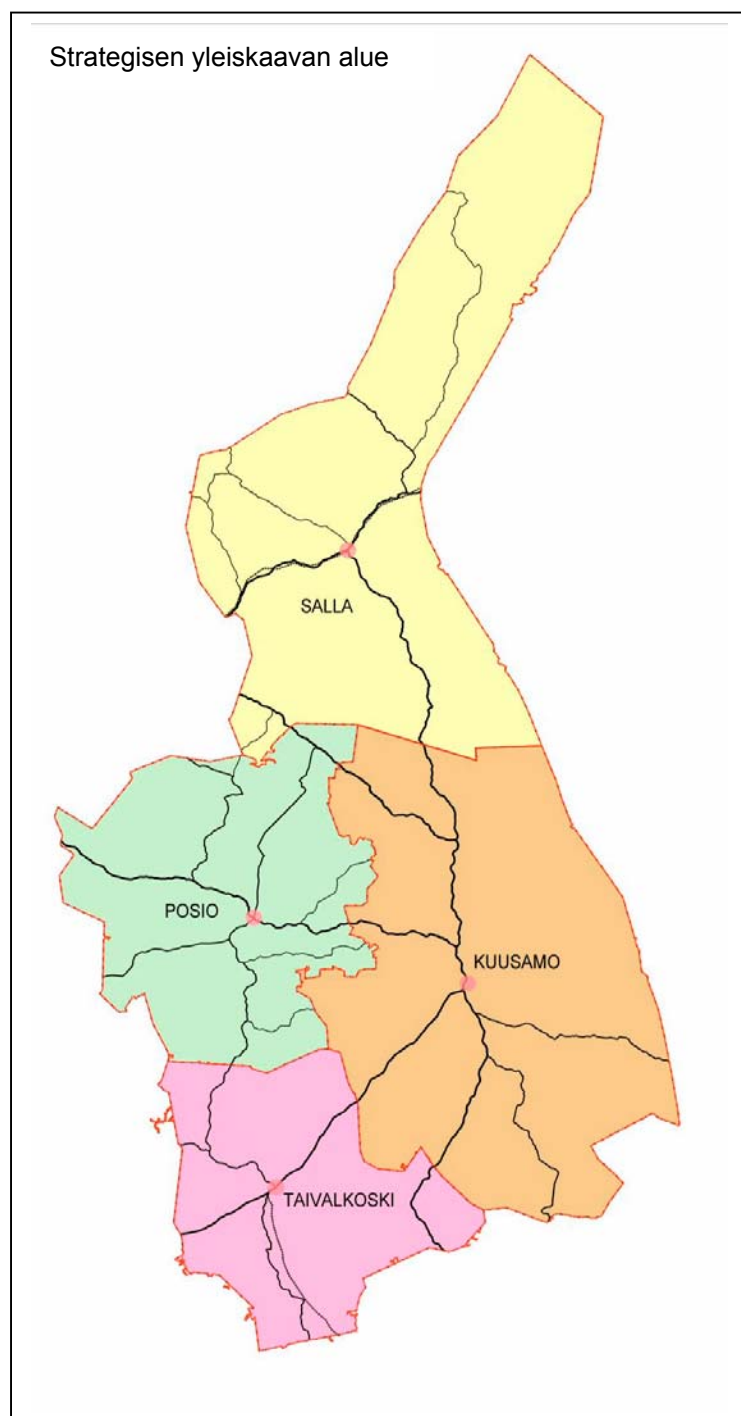
Koillis-Suomen strateginen yleiskaava Kuusamo, Posio, Salla, Taivalkoski

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

17.3.2005

Mitä suunnitellaan?

Kuusamon kaupunki sekä Posion, Sallan ja Taivalkosken kunnat ovat käynnistäneet kuntien yhteisen yleiskaavan laatimisen ja määrittäneet vision, tavoitteet sekä painopistealueet strategisen yleiskaavan pohjaksi. Strategisessa yleiskaavassa pyritään konkretisoimaan ne maankäytölliset linjaukset, jotka tukevat asetettujen tavoitteiden toteutumista yleiskaava-alueen kunnissa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 46 §:n mukaan kunnat voivat laatia yhteistyönä kuntien yhteisen yleiskaavan, jolla ohjataan yleispiirteisesti maankäyttöä sekä sovitetaan yhteen erilaisia toimintoja.

Maankäyttö- ja rakennuslain 47 §:n mukaan kunnat voivat antaa yhteisen yleiskaavan hyväksymisen maakunnan liiton, tehtävään soveltuvan muun kuntayhtymän tai kuntien muun yhteisen toimielimen hyväksyttäväksi.

Yleiskaava-alueen kunnat tekevät yhdessä päätöksen yleiskaavan hyväksymistavasta. Yleiskaavan hyväksymisen jälkeen yleiskaava saatetaan ympäristöministeriön vahvistettavaksi.

Miksi suunnitteluun on ryhdytty?

Suunnitteluun on ryhdytty, jotta aluekeskusohjelmakuntien yhteinen tulevaisuuden kuva ja tavoitteet saataisiin kartan muotoon. Tavoitteena on näin luoda edellytyksiä alueen kehittämiselle.

Yleiskaavan tavoitteet

Koillis-Suomen kehittämisen visiona on, että Koillis-Suomi on osaava, kansainvälinen ja tulevaisuuteen panostava alue, jossa puhdas luonto on matkailun ja paikallisidentiteetin perusta.

Strategisen yleiskaavan laatimisen tavoitteena on lisätä seudullista yhteistyötä ja vahvistaa Koillis-Suomea alueellisena kokonaisuutena. Yleiskaavalla pyritään luomaan suuntaviivoja alueen maankäytön suunnittelulle ja yksityiskohtaisemmalle kaavoitukselle.

Strategisen yleiskaavan tavoitteena on

1. Tasapainoisen yhdyskuntarakenteen kehittäminen
2. Luonnon monimuotoinen hyödyntäminen ja ympäristöarvojen turvaaminen
3. Tasapainoinen aluetalous
4. Yhteistyöverkostojen luominen
5. Tulevaisuuden haasteisiin vastaaminen

Yleiskaavatyössä erityisinä strategisina painopistealueina ovat seuraavat

1. Matkailullisesti ja muun elinkeinoelämän kannalta merkittävät alueet
  - kansainvälisen matkailun keskukset: Ruka ja Sallatunturi
  - kansalliset matkailukeskukset: Taivalvaara/Taivalkoski, Kirintövaara/Posio ja Himmerki/Posio
  - matkailun teemavyöhykkeet: sotahistoriavyöhyke (Kuusamo-Salla), kulttuurimatkailuvyöhyke (Tyrävaara-Jokijärvi-Taivalkoski-Sirniö), tärkeimmät työpaikka- ja yrityskeskittymät (Kuusamon keskustaajama, Ruka/Kuusamo, Kuusamon raja-asema, Posion keskustaajama, Sallan keskustaajama, Taivalkosken keskustaajama)
  - matkailua ja lähivirkistystä palvelevat runkoreitit: taajamien väliset reitit, matkailukeskusten väliset reitit (Taivalvaara-Pudasjärven Syöte-Posio-Kirintövaara, Taivalvaara-Kylmäluoma- Etelä-Kuusamo-Iivaara-Kuusamo, Kuusamo-Ruka-Käylä-Juuma-Hautajärvi-Pyhätunturi-Salla, Ruka-Riisitunturi-Kirintövaara-Himmerki-Korouoma, Pyhätunturi-Salla-Saija-Pyhä-Luosto-Naruska-Tuntsa, Posio-Korouoma-Kemijokivarsi)
2. Merkittävät luontoalueet ja –kohteet
  - kansallis- ja luonnonpuistot: Oulangan kansallispuisto, Riisitunturin kansallispuisto, Syöteen kansallispuisto, Korouoman luonnonpuisto, Valtavaaran luonnonpuisto, Närängän luonnonpuisto, Soiperöisen luonnonpuisto, Värriön luonnonpuisto
  - muut luonnonarvoiltaan merkittävät alueet: soidensuojelualueet, harjijensuojelualueet, arvokkaat lintuvedet, vanhojen metsien alueet, muut luonnonarvoiltaan merkittävät alueet
  - alueet, joilla hyödynnetään luonnon raaka-aineita

3. Asutus ja palveluverkko

- keskustajamat: Kuusamo, Posio, Salla, Taivalkoski
- keskuskylät:
  - Irni, Kuolio, Käylä, Nissinvaara, Määttälänvaara, Patoniemi, Rukajärvi, Saapunki, Vasaraperä, Vuotunki (Kuusamo)
  - Kuloharju, Lehtiniemi, Mourujärvi, Tolva (Posio)
  - Kellosekä, Kotala, Kursu, Saija, Hautajärvi (Salla)
  - Inkee, Jokijärvi, Jurmu, Kurtti, Loukusa, Metsäkylä, Tyrävaara (Taivalkoski)
- loma-asutukseen, matkailuun tai peruselinkeinoon (esim. porotalous) tukeutuvat kylät:
  - Hautajärvi, Onkamo, Naruska (Salla)
  - Juuma (Kuusamo)
  - Karjalaisenniemi, Suonnankylä-Hyväniemi (Posio),

4. Yhteydet

- tärkeimmät maantieyhteydet: valta- ja kantatiet (Kajaani-Kuusamo-Rovaniemi, Kemijärvi-Salla-Kellosekä, Kuusamo-Ruka-Salla, Kuusamo-Ruka-Kemijärvi, Oulu-Taivalkoski-Kuusamo), seututiet, yhdystiet, matkailua tukevat tieyhteydet (Taivalkoski, Jokijärvi-vt 5)
- rautatieyhteydet: Kemijärvi-Salla-Kellosekä, matkailua ja kuljetuksia tukeva rautayhteys (Kontiomäki-Taivalkoski-Kuusamo-Ruka-Hautajärvi-Salla), matkailua ja kuljetuksia tukevat Venäjän yhteydet (Kuusamo-Kortesalmi-Louhi-Kantalahti-Kellosekä-Salla)
- lentoliikenne: Kuusamon lentoasema, lentokäytävä Luoteis-Venäjälle
- rajanylityspaikat: Sallan ja Kuusamon rajanylityspaikat
- tietoliikenne- (runkoverkko) yhteydet: Oulu-Taivalkoski-Kuusamo, Kuusamo-Posio-Rovaniemi, Kuusamo-Ruka-Salla, Kemijärvi-Salla-Saija

Yleiskaavalle asetettujen seudullisten tavoitteiden lisäksi suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Valtakunnallisesti pidetään tärkeänä, että yhdyskuntarakenne eheytyy ja elinympäristön laatu paranee. Tärkeänä pidetään myös valtakunnallisesti merkittävien kulttuuri- ja luonnonperintöarvojen säilymistä, luonnonalueiden yhtenäisenä säilymistä ja edellytysten luomista seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle. Lisäksi tärkeänä pidetään toimivia yhteysverkostoja sekä energiahuoltoa.

Myös maakuntakaava ohjaa seudun yleiskaavoitusta. Posio ja Salla kuuluvat Itä-Lapin maakuntakaavan alueeseen ja Kuusamo sekä Taivalkoski Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan alueeseen. Itä-Lapin maakuntakaavassa tavoitteena on kuntakeskuspainotteinen aluerakenne. Pohjois-Pohjanmaalla aluerakenteen kehittäminen perustuu aluekeskusten verkostoon, jossa Koillis-Suomen aluekeskus (Kuusamon, Taivalkosken, Posion ja Sallan seutu) on osana verkostoa. Molemmassa maakuntakaavoissa puhdas luonto ja sen hyvinvointi nähdään keskeisenä alueen kehittämisen edellytyksenä.

Suunnittelun lähtökohdat

Väestö ja työpaikat

Alueen asukasmäärä vuonna 2004 on noin 31 000 kpl ja tavoitteena on nykyisen väestömäärän säilyttäminen.

Alueen työpaikkojen määrä vuonna 2001 oli noin 10 400. Tavoitteena on työpaikkamäärän kasvattaminen.

Yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä

Kuusamon, Taivalkosken, Posion ja Sallan kuntien muodostaman Koillis-Suomen aluekeskuksen ydinalueena toimii Kuusamon taajaman ja Rukan matkailukeskuksen muodostama matkailukaupunki. Kuntakeskusten ja kylien muodostama verkosto toimii monipuolisten palvelujen perusrunkona. Virkistys- ja suojelualueet sekä maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat alueet muodostavat verkoston, jonka tiet ja reitit sitovat keskusverkkoon.

Alueen liikennejärjestelmän rungon muodostavat Kuusamon kautta kulkeva pohjois-eteläsuuntainen valtatie 5 ja valtatie 20, joka suuntautuu Kuusamosta Taivalkoskelle ja edelleen Ouluun. Kuusamon ja Posion yhdistää kantatie 81, joka jatkuu Rovaniemelle. Posiolta on yhteys valtatielle 5 maantie 947 välityksellä ja Taivalkoskelle maantie 863 välityksellä. Sallan kautta kulkee Kemijärven sekä Sallan raja-aseman välinen kantatie 82 sekä etelään suuntautuva maantie 950. Suunnittelualueella oleva rautatie Taivalkoskelta Kontiomäelle ei ole käytössä. Kemijärvi-Kelloselkä rataosuutta käytetään lähinnä puutavarakujiin. Lentokenttä sijaitsee Kuusamossa.

Yleiskaava-alueella on seuraavat Natura 2000-verkoston kuuluvat tai ehdotetut alueet.

Kuusamo

Sukerijärvi, Valtavaara - Pyhävaara, Kouvervaaran lehdot ja suot, livaara - Jousivaara, Siikalampi - Hiidensuo - Palovaaransuo, Muojärvi, Suininki, Kitka, Isosuo - Kivisuo, Vapalampi - Lohilampi - Kuntivaara, Oravisuo, Pötkönsuo, Harjasuo - Laurinkorpi, Ruoppisuo - Nojosenvaaran kurut - Valkeaisenpuron lehdot, Kumpuvaaran suot, Särkipera - Löyhkönen - Antinvaara, Reposuo, Vasaraniemen suot, Oijusluoma, Paljakan metsät, Lohivaara, Kätkytvaara, Etelä-Kuusamon vanhat metsät, Elijärvi ja Haukilampi, Kokkojärvi - Kuivajärvi, Pöytisjärvi, Raatelampi, Raatesalmi - Kulaslahti, Kantolahti, Torankijärvi, Oulangan kansallispuisto, Hossa

Posio

Korouoma-Jäniskaira, Pää-Äljy, Riisitunturin kansallispuisto, Mustarinnan tunturi, Livojärvi, Kitka, Syöte, Soppa, Siikajoki-Juujoki

Salla

Aatsinki-Onkamo, Peurahaara, Peuratunturi, Suksenpaistama-Miehikkävaara, Termusaapa, Joutsenaapa-Kaita-aapa, Oulangan kansallispuisto, Värriön luonnonpuisto, Jousitunturi-Koukkutunturi, Tuntsan erämaa-alue

Taivalkoski

Isosuo - Kivisuo, Maaselkä, Syötteen kansallispuistoe, Mätäsojan lehto, Maijanlampi, Kylmänperän lähteikkö, Salmitunturi - Rääpysjärvi, Metsäkylä, Latva-Korte - Kärppävaara, Tervajärvi - Ouvonsuo, Sammakkoaho, Koivuoa, Pahkakuru ja Jurmunlampi, Hossa.

Täydennysalueena ehdotettu

Syöte, laajennus, Lauttasuo, Salmitunturi-Rääpysjärvi, laajennus, Latvakorte-Kärppävaara, laajennus, Uusitalon niitty, Kylmäluoma

Yleiskaava-alueella on seuraavat arvokkaat maisema-alueet

Kuusamo

Virkkula (vk) - Ruka, Määttälänvaara-Vuotunki (vk), Kantokylä-Törmäsenvaara, Kurkijärvi, Vasaraperä, Purnuvaara, Heikkilä, Oulanka-Kitka, livaara

Taivalkoski

Tyräjärvi (vk) - Jokijärvi, Iijoen keskijuoksu (vk), Taivalkosken kirkonkylä, Virkkunen

Yleiskaava-alueella on seuraavat kulttuurihistoriallisesti merkittävät ympäristöt

Kuusamo

Vuotungin kylä (vk), Määttälänvaara (vk) ja lisäksi Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa mainitut merkittävät kohteet

Posio

Sirniön kylä (vk), Kitka-Livo, tukinsiirtolaitos (vk), Karjalaisenniemi, Naumaniemen talouskeskus, Tolvan kulttuurimaisema, Lohiranta, Anetjärven kylä

Salla

Sallan kirkko (vk), Kivelän rakennusryhmä (vk), Riutukan uittotukikohta, Kirilahden kalakenttä, Saijan kylä, Paikanselän taistelualue, Kursun kylä, Aholanvaaran kylä, Suolijoen savottapirtti

Taivalkoski

Tyrämäen kylä (vk), Jurmunkylä (vk), Elkonniemi, Parviainen (vk) ja lisäksi Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa mainitut merkittävät kohteet

Edellä mainittujen ympäristöjen lisäksi suunnittelualueella on valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita kulttuurihistoriallisia kohteita sekä muinaisjäännöksiä.

Se, mitkä nykyisistä yleiskaavoista jäävät voimaan suunnittelualueella ja miltä osin strateginen yleiskaava tulee korvaamaan samaa aluetta koskevat aikaisemmin hyväksytyt yleiskaavat, ratkaistaan työn kuluessa.

Kuka yleiskaavatyöhön voi osallistua?

Maankäyttö- ja rakennuslain 62 § edellyttää vuorovaikutusta kaavaa valmisteltaessa. Valmisteluun voivat osallistua yleiskaava- ja vaikutusalueen

- maanomistajat
- asukkaat
- yritysten ja laitosten (esim. koulut ja päiväkodit) työntekijät ja käyttäjät
- elinkeinonharjoittajat (esim. maanviljelijät)

Lisäksi valmisteluun voivat osallistua

- sähkö-, lämpö- ja vesihuoltoyritykset
- viranomaiset (ympäristöministeriö, museovirasto, Ilmailulaitos, Ratahallintokeskus, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin ympäristökeskukset, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin liitot, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakuntamuseot, Tiehallinnon Oulun ja Lapin tiepiirit, Metsähallitus)
- naapurikunnat (Savukoski, Pelkosenniemi, Kemijärvi, Rovaniemi, Ranua, Pudasjärvi, Suomussalmi)
- Yhteisöt (kotiseutuyhdistykset, kylätoimikunnat yms.)

Yleiskaavaa suunnitellaan erilaisissa teemaryhmissä. Ryhmien teemat muotoutuvat työn kuluessa. Mahdollisia teemoja ovat matkailu, suojelualueet ja virkistysverkosto, yhdyskuntarakenne ja asuminen, liikennejärjestelmä jne. Teemaryhmät kootaan tarpeen mukaan työn kuluessa kuntien ja osallisten edustajista.

Milloin ja miten yleiskaavan valmisteluun voi osallistua

Kevät 2005

Vireilletulosta ilmoittaminen ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

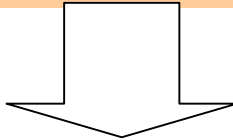
Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kerrotaan, mitä Koillis-Suomen strategisessa yleiskaavatyössä aiotaan tehdä ja milloin sekä kuka ja miten suunnitteluun voi osallistua.

Suunnitelma pidetään nähtävänä kaikkien yleiskaava-alueen kuntien virastojen ilmoitustauluilla ja internetissä kuntien kotisivuilla.

Yleiskaavan vireilletulosta ja OAS:n nähtävilläolosta tiedotetaan yleiskaavakuntien virallisissa ilmoituslehdissä.

Jos osallinen on tyytymätön OAS:n sisältöön, hänellä on ennen kaavaehdotuksen asettamista julkisesti nähtävillä mahdollisuus esittää neuvottelun käymistä osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävydestä. Jos suunnitelma on ilmeisesti puutteellinen, alueellisen ympäristökeskuksen on viivytyksettä järjestettävä Kuusamon, Posion, Sallan ja Taivalkosken kuntien kanssa neuvottelu suunnitelman täydennystarpeiden selvittämiseksi. (MRL 65 §).

Vuosi 2005

Yleiskaavaluonnos

Luonnoksessa esitetään alustava suunnitelma siitä, miten maankäyttö ja liikenne yleiskaava-alueella järjestetään.

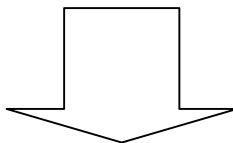
Yleiskaavaluonnos pidetään nähtävänä mielipiteiden ilmaisemista varten yleiskaava-alueen kuntien virastojen ilmoitustauluilla ja internetissä kuntien kotisivuilla.

Nähtävilläolosta tiedotetaan yleiskaavakuntien virallisissa ilmoituslehdissä.

Luonnos esitellään nähtävilläoloaikana kunnissa pidettävissä yleisötilaisuuksissa, joissa osallisilla on mahdollisuus keskustella luonnoksesta suunnittelijoiden kanssa.

Osalliset voivat ilmaista mielipiteensä yleiskaavaluonnoksesta kirjallisesti tai suullisesti aluekeskusohjelman ohjausryhmälle nähtävilläoloaikana. (MRL 62 § ja MRA 30 §).

Vuosi 2006

Yleiskaavaehdotus

Ehdotuksessa esitetään mielipiteiden johdosta tarkistettu suunnitelma siitä, miten maankäyttö ja liikenne yleiskaava-alueella järjestetään. Seudun yhteistyöelin hyväksyy yleiskaavaehdotuksen Kuusamon, Posion ja Taivalkosken osalta. Sallan osalta yleiskaavan hyväksyy Sallan kunnanvaltuusto. Hyväksymisen jälkeen ehdotus saatetaan ympäristöministeriön vahvistettavaksi.

Yleiskaavaehdotus pidetään 30 päivän ajan julkisesti nähtävillä yleiskaava-alueen kuntien ilmoitustauluilla ja internetissä kuntien kotisivuilla.

Nähtävilläolosta tiedotetaan yleiskaava-alueen kuntien virallisissa ilmoituslehdissä.

Ehdotus esitellään nähtävilläoloaikana kunnissa pidettävissä yleisötilaisuuksissa, joissa osallisilla on mahdollisuus keskustella ehdotuksesta suunnittelijoiden kanssa.

Osalliset voivat esittää kirjallisen muistutuksen ehdotuksesta aluekeskusohjelman ohjausryhmälle nähtävilläoloaikana. (MRL 65 § ja MRA 19 §).

Vaikutusten arviointi

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on vaikutuksia selvitettävä siinä laajuudessa, että voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset

1. ihmisen elinoloihin ja elinympäristöön
2. maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
3. kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
4. alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
5. kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Vaikutuksia arvioidaan koko työn ajan. Vaikutusten arviointimenetelmä ja vaihtoehtojen määrä määritellään työn kuluessa. Osallisilla on mahdollisuus ottaa kantaa vaikutusten arviointiin yleiskaavaluonnoksen ja –ehdotuksen ollessa nähtävillä. Vaikutusten arvioinnin ja siitä saadun palautteen perusteella luonnosta/ehdotusta tarkennetaan tarvittaessa.

Yleiskaavan vaikutukset kohdistuvat ensi sijassa yleiskaava-alueen kuntiin. Koska alueen yleiskaavatavoitteissa korostetaan kansainvälisyyttä ja matkailua on vaikutuksia tarkasteltava myös yleiskaava-alueen kuntia laajemmalla alueella.

Mistä löytyy tietoa yleiskaavasta ja sen vaiheista

Yleiskaavaa koskevat kuulutukset julkaistaan yleiskaava-alueen kuntien virallisissa ilmoituslehdissä ja virastojen ilmoitustauluilla. Yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma, luonnos sekä ehdotus pidetään nähtävänä yleiskaava-alueen kuntien virastojen ilmoitustauluilla sekä internetissä kuntien kotisivuilla.

Lisätietoja Koillis-Suomen strategisesta yleiskaavasta antavat

Yhdyskuntajohtaja Mika Mankinen	Kuusamon kaupunki	08-850 2466
Tekninen johtaja Eero Ahola	Posion kunta	016-3205 258 tai 0400-393 022
Rakennustarkastaja Erkki Yrjänheikki	Sallan kunta	016-879 239 tai 0400-245 296
Tekninen johtaja Raimo Varanka	Taivalkosken kunta	08 8296 600 tai 0400-203 693
Maankäytön suunnittelija Anne Leskinen	Ympäristötaito Oy	08-88 30 327 tai 040-74 66 351